

สภาพการจัดการศึกษา ผู้สูงอายุในประเทศไทย ฉบับย่อ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

สภาการจัดการศึกษา
ผู้สูงอายุในประเทศไทย
ฉบับย่อ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

379.158 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ส 691 ส สภาพการจัดการศึกษาผู้สูงอายุในประเทศไทย (ฉบับย่อ)
กรุงเทพฯ : 2564
31 หน้า
ISBN: 978-616-270-331-7
1. การจัดการศึกษาผู้สูงอายุ 2. ผู้สูงอายุในประเทศไทย

สภาพการจัดการศึกษาผู้สูงอายุในประเทศไทย (ฉบับย่อ)

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 60/2564
ISBN 978-616-270-331-7
พิมพ์ครั้งที่ 1 ธันวาคม 2564
จำนวนพิมพ์ 500 เล่ม
พิมพ์เผยแพร่โดย กลุ่มพัฒนานโยบายด้านการมีส่วนร่วมและสมัชชาการศึกษา
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
99/20 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ : 0 2668 7123 ต่อ 2528,2529,2525
โทรสาร : 0 2243 1129
Website: www.onec.go.th
พิมพ์ที่ บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด
90/6 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 34/1 ถนนจรัญสนิทวงศ์
แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย
กรุงเทพฯ 10700
โทรศัพท์ : 0 2424 3249 0 2424 3252
โทรสาร : 0 2424 3249 0 2424 3252

คำนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการจัดทำและขับเคลื่อนนโยบาย แผน มาตรฐานด้านการศึกษา และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้สูงอายุ จึงได้ดำเนินการศึกษาวิจัยสภาพการจัดการศึกษาผู้สูงอายุในประเทศไทย เพื่อศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้ง องค์ความรู้และแนวทางการดำเนินงานที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุครบทุกมิติ ทั้งมิติด้านสังคม ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคสังคม ในการดำเนินงานด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณคณะทำงานฯ คณะผู้วิจัย ตลอดจนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องที่ได้ร่วมกันศึกษาวิจัยจนประสบผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคสังคม รวมถึงผู้ที่สนใจได้นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุต่อไป

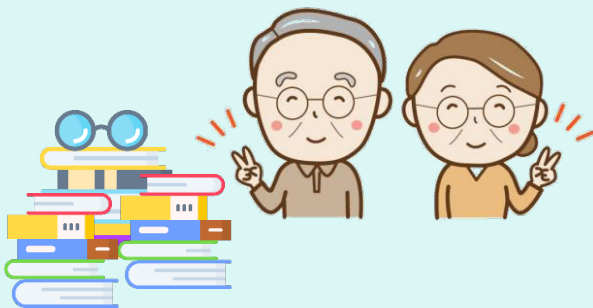
(นายอานาจ วิชยานุวัตติ)
เลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
สถานการณ์ผู้สูงอายุและแนวโน้มผลกระทบต่อประเทศ	2
หน่วยงานที่จัดการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย	5
แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วม	7
การวิเคราะห์แนวโน้มการจัดการศึกษาและการดูแลผู้สูงอายุ อย่างมีส่วนร่วม	14
คณะผู้จัดทำ	27

การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาผู้สูงอายุในประเทศไทย (ฉบับย่อ) นี้มาจากรายงานการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาผู้สูงอายุในประเทศไทย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบาย แผน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานผู้สูงอายุในประเทศไทยในปัจจุบัน ศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุและการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย และเพื่อวิเคราะห์แนวโน้มของการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ และข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วม โดยในเอกสารฉบับนี้จะมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย สถานการณ์ผู้สูงอายุและแนวโน้มผลกระทบต่อประเทศ หน่วยงานที่จัดการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วม การวิเคราะห์แนวโน้มการจัดการศึกษา และการดูแลผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วม

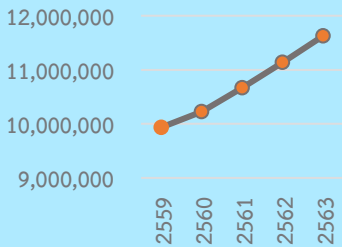
สถานการณ์ผู้สูงอายุและแนวโน้มผลกระทบต่อประเทศ

รายงานการสำรวจสถิติจำนวนผู้สูงอายุของประเทศไทย 77 จังหวัด
(กรมกิจการผู้สูงอายุ)

ปี สถิติ	2559	2560	2561	2562	2563
ประชากรทั้งหมด	65,931,550	66,188,503	66,413,979	66,558,935	66,186,727
เพศชาย	32,357,808	32,464,906	32,556,271	32,605,100	32,375,532
เพศหญิง	33,573,742	33,723,597	33,857,708	33,953,835	33,811,195
ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป	9,934,309	10,225,322	10,666,803	11,136,059	11,627,130
เพศชาย	4,479,138	4,524,021	4,715,598	4,920,297	5,130,363
เพศหญิง	5,455,171	5,701,301	5,951,205	6,215,762	6,496,767

ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป

มิติด้านประชากร พบว่า ผู้สูงอายุมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอดในปี 2576 ผู้สูงอายุส่วนมากเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และมีแนวโน้มจะเป็นโสดและอยู่คนเดียวมากขึ้น โดยส่วนมากอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมากกว่าในเขตเทศบาล และอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด จังหวัดที่มีผู้สูงอายุมากที่สุด คือ กรุงเทพมหานคร และจังหวัดที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากรมากที่สุดคือ ลำปาง

มิติด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุ 1 ใน 3 ยังคงทำงาน ซึ่งงานที่ทำส่วนใหญ่จะประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง โดยส่วนใหญ่ผู้สูงอายุไม่ต้องการทำงาน กลุ่มที่ยังต้องการทำงานจะเป็นผู้สูงอายุวัยต้น รายได้ส่วนใหญ่มาจากบุตร การทำงาน และเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุครึ่งหนึ่งมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ

มิติด้านสุขภาพ ผู้สูงอายุประเมินตนเองว่ามีสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมดูแลสุขภาพ เช่น การกินผักผลไม้เป็นประจำ ดื่มน้ำสะอาด วันละ 8 แก้ว มีเพียง 1 ใน 3 ที่ออกกำลังกายและตรวจสุขภาพประจำปี ครึ่งหนึ่งประเมินว่ามีความสุขอยู่ในระดับมาก

มิติด้านสังคม มีผู้สูงอายุเพียง 1 ใน 3 ที่เป็นสมาชิกและเข้าร่วมกิจกรรม และกิจกรรมที่เข้าร่วมเป็นกิจกรรมของหมู่บ้าน กิจกรรมชมรมที่เป็นสมาชิกมากที่สุด คือ กลุ่มฌาปนกิจรองลงมา คือ ชมรมผู้สูงอายุ การรับข่าวสารที่เป็นประโยชน์จะรับจากตัวบุคคลและสื่อโทรทัศน์

แนวโน้มผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างรวดเร็วของประเทศไทยในขณะที่ประเทศยังไม่สามารถเข้าสู่ประเทศที่มีรายได้สูงได้นั้น ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในหลายด้าน ประกอบด้วย การขาดแคลนแรงงานในทุกภาคส่วน จากการศึกษาหาแรงงานทดแทนไม่ได้ทัน การขาดองค์ความรู้ในตัวบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในองค์กร การจัดเก็บภาษีได้น้อยลงเนื่องจากการเกษียณอายุของผู้สูงอายุ ภาระในการดูแลกลุ่มผู้สูงอายุที่มีจำนวนมากขึ้น ทำให้วัยแรงงานต้องมีภาระเลี้ยงดูผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ระบบบริการสาธารณะไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุ และขาดการเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุ จากการศึกษาความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอหรือด้วยภาวะเศรษฐกิจของครัวเรือนที่ทำให้ไม่สามารถเตรียมความพร้อม ได้ตั้งแต่อยู่ในวัยแรงงาน

หน่วยงานที่จัดการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย

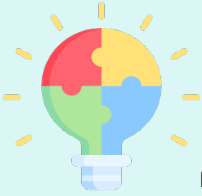
การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ พบว่า แต่ละหน่วยงานจะมีรูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย บางหน่วยงานจัดให้กับผู้สูงอายุโดยตรง บางหน่วยงานจัดให้กับวิทยากรเพื่อไปขยายผลต่อ การดำเนินการมีความครอบคลุม เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มก่อนเกษียณอายุและกลุ่มผู้สูงอายุ ด้านเนื้อหาการจัดการเรียนรู้มีความหลากหลายและครอบคลุมประเด็นที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ด้านการเข้าถึงกลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่ พบว่า สามารถเข้าถึงได้ครอบคลุมทั้งประเทศ ทั้งในระดับอำเภอ ตำบล และชุมชน ด้านการสนับสนุน หลังจากการจัดกิจกรรม หน่วยงานได้ดำเนินการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง และด้านการวิจัยและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ มีหน่วยงานที่มีบทบาทในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วม

1. หลักการมุ่งเน้นการมีส่วนร่วม เนื่องจากความหลากหลายของผู้สูงอายุย่อมต้องการความร่วมมือจากหลายภาคส่วนในการขับเคลื่อนมากกว่าที่จะมีเจ้าภาพเพียงหนึ่งเดียว การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจึงเป็นแนวทางสำคัญในการบูรณาการองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญจากหลาย ๆ ภาคส่วนที่จะส่งผลต่อ

ความสำเร็จของภารกิจในการบริหารจัดการ และพัฒนาการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ โดยมุ่งพัฒนาและใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลรวมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุที่เน้นการมีส่วนร่วม

2. ระเบียบ นโยบายที่ส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ

- 1) ระเบียบ หรือนโยบายต่าง ๆ ควรมุ่งส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพทางการเรียนรู้สำหรับคนทุกช่วงวัยเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุได้อย่างมีความสุข
- 2) การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ควรเอื้อให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
- 3) ระเบียบ หรือนโยบายต่าง ๆ ต้องมีความชัดเจน ยืดหยุ่นคล่องตัวและเท่าทันต่อการพัฒนา ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ที่จะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ

3. วัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการเรียนรู้

- 1) ส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้
- 2) ส่งเสริมความสามารถและศักยภาพของประชากรผู้สูงอายุ
- 3) ส่งเสริมความเท่าเทียมทางสังคม
- 4) ส่งเสริมสมรรถนะและความพร้อมต่อการทำงานและการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในช่วงเวลาสำคัญของชีวิต

4. กลุ่มเป้าหมายการส่งเสริมการเรียนรู้

1) การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุจากความเคลื่อนไหวของโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้ตรงต่อลักษณะสถานการณ์ เช่น ปัจจุบันกลุ่มประชากรผู้สูงอายุส่วนใหญ่ในสังคมเป็นกลุ่มผู้สูงวัยตอนต้น (60-69 ปี) และในอนาคตข้างหน้าจะเป็นกลุ่มผู้สูงวัยตอนปลาย (80 ปีขึ้นไป) ซึ่งจะเพิ่มจำนวนมากขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า ประชากรไทยจะมีอายุที่ยืนยาวมากขึ้น รูปแบบหรือแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุจึงควรมีการดำเนินงานในลักษณะของการส่งเสริมความสามารถและศักยภาพของผู้สูงอายุ

2) การเปลี่ยนแปลงทางสภาพร่างกายและจิตใจ ซึ่งต้องยอมรับว่า ความเสื่อมถอยบางประการย่อมมีผลต่อความสามารถทางการเรียนรู้ และอาจกระทบต่อความรู้สึกที่มีต่อตนเอง หรือการประเมินตนเองของผู้สูงอายุ ดังนั้น สิ่งที่คุณดำเนินการส่งเสริมการเรียนรู้ หรือจัดการศึกษา

สำหรับผู้สูงอายุควรคำนึงถึง คือ การส่งเสริมการยอมรับและปรับกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย และจิตใจ โดยมุ่งหวังให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

3) การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม อาจมีผลต่อการมีส่วนร่วมในสังคมและการรับรู้ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ ดังนั้น แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษาควรให้ความสำคัญต่อความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง หรือการเป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจ รวมทั้งการเข้าถึงและรับรู้แหล่งข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นจากช่องทางต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การรับรู้ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และเครือข่ายสังคมออนไลน์ มากขึ้น ดังนั้น การเสริมภูมิคุ้มกันในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

4) การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การส่งเสริมการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุควรตระหนักเรื่องความไม่เสถียรของรายได้ และการที่ผู้สูงอายุต้องพึ่งพาแหล่งรายได้อื่น ๆ เช่น บุตรหลาน การรับเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ ดังนั้น แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ หรือการศึกษาจึงควรสร้างการยอมรับและตระหนักต่อ

สถานการณ์ในอนาคตที่จะเกิดขึ้น โดยการเรียนรู้เพื่อเตรียมการกับกลุ่มวัยผู้ใหญ่ตอนปลายในการเพิ่มการออม และการวางแผนทางการเงินเพื่อความมั่นคงในบั้นปลายของชีวิต

5. วิธีดำเนินการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ

1) คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของลักษณะทางการเรียนรู้ของผู้สูงอายุซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของผู้สูงอายุทั้งด้านกายภาพ ด้านจิตวิทยา และด้านสังคม

2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรดำเนินการเพื่อมุ่งพัฒนาความรู้ และทักษะสำหรับการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้สูงอายุ

3) การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมและพัฒนาสู่ความเป็น Active Aging

4) ควรให้ความสำคัญต่อวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุที่เน้นแนวคิด Gerontology และ Heutagogy

6. กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและ

ตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุและมุ่งบรรเทาปัญหาหรือลักษณะบางประการของผู้สูงอายุ

ลักษณะกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ

- กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ
- กิจกรรมพัฒนาด้านเศรษฐกิจสำหรับผู้สูงอายุ
- กิจกรรมพัฒนาด้านสุขภาพและการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ
- กิจกรรมพัฒนาทักษะสำหรับการทำงานและอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ
- กิจกรรมพัฒนาทักษะทางดิจิทัลสำหรับผู้สูงอายุ
- กิจกรรมที่เน้นการส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมสำหรับผู้สูงอายุ
- กิจกรรมที่มุ่งพัฒนาการอยู่ร่วมกันหรือการใช้เวลาร่วมกันระหว่างช่วงวัย (Intergenerational)

7. บทบาทของผู้อำนวยความสะดวกทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

1) คำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้โดยกำกับตนเองเป็นหลัก

2) คำนึงถึงความแตกต่าง และสอดคล้องกับสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ ผู้อำนวยความสะดวกทางการเรียนรู้และผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะต้องกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ร่วมกัน โดยบรรยากาศควรเป็นไปในลักษณะของความเท่าเทียม ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรับรู้ถึงความสามารถ และเชื่อมั่นว่าประสบการณ์ที่มีมาก่อนของตนเองเป็นแหล่งทรัพยากรที่มีคุณค่า

3) เชื่อมมั่นในศักยภาพทางการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ กล่าวคือ ผู้อำนวยความสะดวกทางการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุควรสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ชีวิตและข้อมูลต่าง ๆ เพื่อการยอมรับในคุณค่าระหว่างกันของกลุ่ม

8. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

1) ผู้จัด หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ ควรให้ความสำคัญและคำนึงถึงหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต่อลักษณะสำคัญดังนี้

- คำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นสำคัญ

- คำนึงถึงความแตกต่าง และสอดคล้องกับสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ

- เชื่อมโยงในศักยภาพทางการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ

- กระตุ้น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนเป้าหมายทางการเรียนรู้

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

- เครื่องมือที่ใช้ต้องสอดคล้องต่อกิจกรรมที่หลากหลายตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม

- เครื่องมือในการวัดผลต้องสอดคล้องต่อลักษณะ หรือข้อจำกัดของความสามารถบางประการในการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ และมีความชัดเจน ไม่ซับซ้อน กระชับ สื่อความหมายได้อย่างตรงตัว

การวิเคราะห์แนวโน้มการจัดการศึกษาและการดูแลผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วม

สิ่งที่คุณสูงอายุต้องเผชิญในอนาคต

ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ไม่เพียงพอ ขาดการออม การสะสมทรัพย์สิน ขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนในวัยสูงอายุ ขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ

ด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกาย ทำให้ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต การดูแลสุขภาพอนามัย และการเผชิญกับภัยธรรมชาติที่รุนแรงขึ้น

ด้านสุขภาพ ได้แก่ ปัญหาสุขภาพจากความเสื่อมของร่างกาย ทำให้ต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิด การบริโภคอาหารที่ไม่ดีต่อสุขภาพ การเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง และโรคระบาด เนื่องจากผู้สูงอายุมีความเสี่ยงสูงที่จะมีอาการหนักกว่าช่วงวัยอื่น ๆ และปัญหาสุขภาพจิตจากความเครียดด้านต่าง ๆ

ด้านสังคม ได้แก่ ความแตกต่างของคนต่างวัย ส่งผลถึงการอยู่ร่วมกันในสังคม ปัญหาการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ความเสมอภาคทางสังคม และปัญหาการอยู่โดดเดี่ยว

จากปัญหาต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุจะต้องเผชิญ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านสุขภาพ และด้านสังคม นอกจากรัฐจะเป็นหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนการแก้ปัญหาเหล่านั้น การจัดการเรียนรู้ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยบรรเทาหรือชะลอการเกิดปัญหาได้ โดยการพัฒนาให้ผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัยได้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีและมีความจำเป็นต่อการดำรงชีพ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองในเบื้องต้นได้ระดับหนึ่ง และเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐที่จะต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากในการดูแลกลุ่มผู้สูงอายุที่จะมีเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

กิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ

1. กิจกรรมด้านเศรษฐกิจ สำหรับการส่งเสริมกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ ควรพิจารณาใน 2 ลักษณะ คือ การเตรียมความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจ และการพัฒนาความสามารถในการหารายได้ สำหรับประเด็นที่น่าสนใจ คือ แนวคิด Silver Economy ซึ่งเป็นแนวโน้มทางเศรษฐกิจผู้สูงอายุ ทั้งในรูปแบบของการพัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการ และการเป็นผู้บริโภคที่มีความรอบรู้ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมรับมือ (Coping) ต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงรายได้ ดังนั้น กิจกรรมที่ควรนำมาปรับใช้เพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจจึงควรเริ่มต้นก่อนที่จะเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ และเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความรู้ ทักษะ และสมรรถนะในการวางแผนด้านการเงิน หรือสร้างความฉลาดรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) การเตรียมความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจ การมีความมั่นคงทางด้านรายได้ การวางแผนทางการเงิน ทั้งการออมในรูปแบบต่าง ๆ และการลงทุนเพื่อการมีเงินสำรองสำหรับใช้จ่ายยามฉุกเฉิน การบริหารจัดการทรัพย์สิน การจัดการหนี้สิน และการทำงานเพื่อเพิ่มรายได้ ในขณะที่ประเด็นของการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการหารายได้ อาจดำเนินการในลักษณะของการเสริมสร้างทักษะในการทำงาน เช่น การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาด้านต่าง ๆ

Silver Economy ซึ่งเป็นแนวโน้มทางเศรษฐกิจผู้สูงอายุ ทั้งในรูปแบบของการพัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการ และการเป็นผู้บริโภคที่มีความรอบรู้ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมรับมือ (Coping) ต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงรายได้ ดังนั้น กิจกรรมที่ควรนำมาปรับใช้เพื่อเตรียมความพร้อม

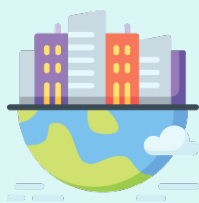

ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพในรูปแบบใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป หรือในส่วนของผู้ประกอบการ อาจต้องกำหนดแนวทาง หรือมาตรการเพื่อสร้างแรงจูงใจในการจ้างงานผู้สูงอายุที่ประสงค์ทำงานเพื่อหารายได้ หรือการขยายสิทธิประโยชน์บางประการ เพื่อส่งเสริมการเพิ่มอัตราการจ้างงานในกลุ่มผู้สูงอายุ

2. กิจกรรมด้านสภาพแวดล้อม อาจพิจารณาจากลักษณะพื้นที่และเน้นการสร้างความรู้สึกเชื่อมโยงระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ ตลอดจนตระหนักถึงความปลอดภัยในการใช้ชีวิตที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ กล่าวคือ การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เตรียมความพร้อมและให้ความรู้ แนวคิด และแนวปฏิบัติเพื่อการดำรงชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อม และสภาพทางกายภาพของผู้สูงอายุที่เปลี่ยนแปลงไป ย่อมส่งผลต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้งนี้ ความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมอาจเป็นไปได้ตั้งแต่ระดับรอบตัวเรื่อยไปจนกระทั่งถึงระดับที่กว้างขึ้น ดังนั้นกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมการเรียนรู้จึงควรให้ความสำคัญต่อประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) กิจกรรมที่ส่งเสริมความปลอดภัยในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ กล่าวคือ กิจกรรมควรมีลักษณะที่ช่วยสร้างให้เกิดความรู้และความตระหนักต่อการใช้ชีวิตที่เพิ่มความระมัดระวังต่อการป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นทั้งในภายในและภายนอก

2) กิจกรรมที่เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจต่อการจัดการสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การใช้ประโยชน์จาก

สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เพื่อการอยู่อาศัยภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและมีความปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ

3) กิจกรรมที่สร้างความตระหนักเรื่องสิ่งแวดล้อม หรือเป็นการส่งเสริมให้เกิดความฉลาดรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)

ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สภาพการดำเนินชีวิตภายใต้ผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาจากมลพิษทางน้ำ ทางอากาศ ด้านระบบนิเวศ ความรู้ความเข้าใจต่อผลกระทบที่เกิดจากมนุษย์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม เช่น

การเพิ่มจำนวนประชากรโลก การบริโภคที่มีผลทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

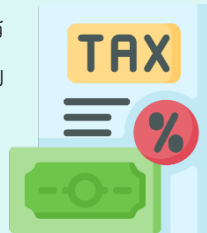
3. กิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพ อาจพิจารณาจากการดำเนินงานของบางองค์กรในต่างประเทศที่ส่งเสริมเรื่อง Well being สำหรับผู้สูงอายุ การมีกิจกรรมที่กระตุ้นความรู้ทางสุขภาพ (Health Literacy) ประกอบด้วย

1) การส่งเสริมการมีส่วนร่วม กล่าวคือ การดำเนินงานในรูปแบบของการให้คำแนะนำ การสร้างโอกาสและพื้นที่ในการเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ทั้งในลักษณะของการเรียนรู้แบบเป็นทางการ หรือรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ หรือการใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ได้รับจากการเยี่ยมชมครอบครัวของผู้สูงอายุเพื่อจัดทำฐานข้อมูลที่จำเป็น ย่อมเป็นอีกแนวทางที่สำคัญในการติดตามสถานะทางสุขภาพ และพัฒนาการของผู้สูงอายุในระยะต่าง ๆ นอกจากนี้กิจกรรมต่าง ๆ ควรเป็นกลไกที่มุ่งประสานความร่วมมือ

อย่างแข็งขันและต่อเนื่องระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบและสมาชิกในครอบครัวของผู้สูงอายุ เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนและรายงานข้อมูลต่าง ๆ ของผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาส่งเสริม และดำเนินการแก้ปัญหาอย่างเท่าทัน

2) การสนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือด้านการจัดการส่งเสริมสุขภาพ ถึงแม้จะมีการดำเนินการอยู่แล้ว แต่หากนำมามาตรการด้านภาษีเพื่อส่งเสริมการลงทุน ก็น่าจะเป็นการส่งเสริมและขยายความร่วมมือให้ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาผู้สูงอายุ

4. กิจกรรมด้านสังคม การพัฒนา

กิจกรรมด้านสังคมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุมีประเด็นสำคัญที่น่าสนใจในการนำไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทสังคมของผู้สูงอายุ ดังนี้

1) กิจกรรมด้านสังคมควรมุ่งส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุอย่างเป็นองค์รวมทั้งด้านสติปัญญา พัฒนาการทางกาย จิตใจ ในขณะเดียวกันก็เป็นการส่งเสริมทักษะที่เป็น Soft Skills ที่สำคัญและทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Skills) เพื่อการอยู่ร่วมกัน หรือการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างช่วงวัย (Intergenerational Learning)

2) กิจกรรมที่มุ่งเตรียมความพร้อมในการทำความเข้าใจต่อกระบวนการเปลี่ยนผ่านของช่วงวัยในผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นการมุ่งเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้เพื่อรู้จักตนเอง รู้จักรับรู้ต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทที่แวดล้อมผู้สูงอายุ การวางพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมและความจำเป็นในการใช้ชีวิตแบบผู้สูงอายุ

ที่มีคุณภาพ และเป็นการสร้างความคุ้นชินในการดำเนินชีวิตประจำวัน ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับรู้ถึงสิทธิของตนภายใต้บริบทสำคัญ ของท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันก็พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับทิศทางแนวโน้มของสังคมในอนาคต

3) การเรียนรู้ต่าง ๆ ควรเป็นไปตามความพร้อมและความสมัครใจของผู้สูงอายุ ในขณะเดียวกันก็ดำเนินการเพื่อกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นทางการเรียนรู้ และตอบสนองความสนใจที่หลากหลายของผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ และคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

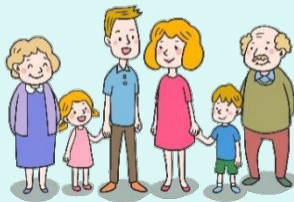
4) กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุควรดำเนินการเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้จัดการเรียนรู้และผู้สูงอายุ เพื่อให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์หลักในการจัดการดูแลและให้การเรียนรู้แก่ผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน

5) กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ ควรมีระบบจัดเก็บความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา เพื่อรายงานผลการส่งเสริมการเรียนรู้ให้ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำคัญในการปรับเปลี่ยนกิจกรรมต่าง ๆ ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงได้ ในขณะเดียวกันอาจสามารถใช้ประโยชน์ต่อการกำหนดงานที่ผู้สูงอายุสามารถประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ในกรณีที่มีความจำเป็น

ข้อเสนอแนะการจัดการศึกษาและการดูแลผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วม

1. พัฒนาระบบบริการผู้สูงอายุระยะยาว สามารถจัดบริการที่ครอบคลุมทั้งด้านสุขภาพ สิ่งแวดล้อม การเงิน และการศึกษา ภายใต้ระบบบริการกลางสำหรับผู้สูงอายุ โดยสามารถเชื่อมต่อกับบ้านและสถานพยาบาลได้อย่างครบวงจร และให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นเป็นฐานในการดูแล รวมทั้งสนับสนุนให้มีการเพิ่มขีดความสามารถในการดูแลโดยครอบครัว (Home Health Care)

2. พัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางสำหรับผู้สูงอายุ จัดทำระบบฐานข้อมูลกลางของผู้สูงอายุ โดยมีหน่วยงานกลางเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงและสามารถเชื่อมโยงข้อมูลเดียวกันได้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรมตามกลุ่มผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย อันได้แก่ ผู้สูงอายุตอนต้น (60-69 ปี) ผู้สูงอายุตอนกลาง (70-79 ปี) และผู้สูงอายุตอนปลาย (80 ปีขึ้นไป) หรืออาจจะแบ่งตามระดับการพึ่งพา (ติดสังคม ติดบ้าน ติดเตียง) เพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนรองรับผู้สูงอายุแต่ละกลุ่ม

3. พัฒนาผู้จัดการเรียนรู้และผู้ดูแลผู้สูงอายุระยะยาว โดยกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาและการฝึกอบรม สำหรับผู้จัดการเรียนรู้และผู้ดูแลผู้สูงอายุระยะยาว เป็นการเสริมสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะทั้งหลักสูตรระยะสั้นที่เป็นการให้ความรู้และทักษะพื้นฐาน และหลักสูตรระยะ

ยาวที่เน้นความเป็นมืออาชีพในการทำหน้าที่ให้การดูแล ขณะเดียวกันควรมีการจัดการอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกครอบครัวของผู้สูงอายุด้วย เพื่อให้มีความรู้และทักษะ ในการร่วมทำหน้าที่ให้การดูแลผู้สูงอายุอย่างถูกต้องเหมาะสม

4. ให้มีสถานดูแลผู้สูงอายุที่ได้มาตรฐานทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างเพียงพอ เพื่อให้เกิดการคุ้มครอง ดูแล ผู้สูงอายุที่ใช้บริการ

สถานดูแลผู้สูงอายุ ทั้งในเรื่องบริการที่ได้รับ บุคลากร ที่ทำหน้าที่ให้การดูแล อาคาร สถานที่ ความปลอดภัย รวมทั้งระบบส่งต่อผู้สูงอายุกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นที่ต้องไปใช้บริการที่โรงพยาบาล ตลอดจนการควบคุมด้านราคาค่าบริการ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดระบบและกลไกภาครัฐในการควบคุมคุณภาพและกำกับดูแลบริการของสถานดูแลผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้รับการยอมรับและสร้างความน่าเชื่อถือ ทั้งในระดับชาติและระดับสากล

5. ใช้เศรษฐกิจกระตุ้นและสนับสนุนสังคมสูงวัย (Silver Economy) สนับสนุนให้ภาคธุรกิจและการบริการร่วมกันพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุโดยเชื่อมโยงเรื่องผู้สูงอายุกับสินค้าและบริการ ในการผลิตและคิดค้นออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อจะได้มีสินค้าหรือบริการใหม่ ๆ ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ เช่น อุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในชีวิตประจำวันภายในบ้าน เฟอร์นิเจอร์ที่เหมาะสมและปลอดภัยกับผู้สูงอายุ

6. ขยายโอกาสการทำงานของผู้สูงอายุ การขยายอายุการทำงานในกลุ่มผู้สูงอายุตอนต้นที่มีความต้องการการทำงาน เพื่อเปิดโอกาสและเป็นทางเลือกหนึ่งให้ผู้สูงอายุได้ทำงานและมีรายได้ เนื่องจากผู้สูงอายุในช่วงวัย 60-69 ปี ยังมีศักยภาพและสามารถทำงานได้ ในการที่จะสร้างประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศ รวมทั้งลดภาวะการขาดแคลนแรงงานที่มีความสามารถในระยะยาว

7. จัดให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ ส่งเสริมและรณรงค์รวมถึงการสร้างมาตรฐานการจงใจให้มีการนำแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) มาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างครอบคลุมทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่สาธารณะ ซึ่งตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 มาตรา 11(5) ได้กำหนดว่า “ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและสนับสนุนในด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นโดยการใช้ Universal Design หรือการออกแบบสำหรับทุกคนในสังคมมาเป็นมาตรฐานในการออกแบบสิ่งก่อสร้างและจัดสภาพแวดล้อมในสังคม โดยเฉพาะบริการสาธารณะ เพื่อให้ทุกคนเข้าถึงได้อย่างสะดวกและปลอดภัยตั้งแต่ก สตรีมีครรภ์ ผู้สูงอายุและคนพิการ”

8. เพิ่มขีดความสามารถและบทบาทขององค์กรบริหารท้องถิ่น

ในการดูแลคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยการส่งเสริมการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุบนแนวคิด ร่วมคิด ร่วมทำ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการกำหนดนโยบาย และพัฒนาแนวทางในการดำเนินงานเพื่อรองรับสังคมสูงวัยระหว่างส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น โดยอาจจะพิจารณาจากจำนวนผู้สูงอายุในแต่ละจังหวัด และความจำเป็นเร่งด่วนในการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อให้ร่วมกันขับเคลื่อนดูแลคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้อย่างตรงกับความต้องการในเชิงพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9. ส่งเสริมการพัฒนางานการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อรองรับสังคมสูงวัย ให้มีการใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางด้าน

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการศึกษาวิจัย ค้นคว้า พัฒนาความรู้ และนวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม สุขภาพอนามัย และสังคมในการดำรงชีวิตประจำวัน รวมถึงการออกแบบและผลิตวัสดุอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งภายในบ้านและภายนอกบ้าน

**10. ส่งเสริมแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้
สำหรับผู้สูงอายุ** โดยนำวิธีการตามแนวทางศาสตร์การสอนผู้สูงอายุ หรือ Geragogy มาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ดังนี้

1) การกำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และการจัดสรรแหล่งทรัพยากรที่สำคัญทางการเรียนรู้สำหรับกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ควรสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน กระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นทางการเรียนรู้ มุ่งส่งเสริมทักษะในการค้นคว้าหาสารสนเทศต่าง ๆ สำหรับประกอบการเรียนรู้ ตลอดจนพัฒนาความสามารถทางการสื่อสารที่พึงประสงค์ตลอดระยะเวลาการเรียนรู้

2) แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีความหลากหลาย และยืดหยุ่นเหมาะสมกับลักษณะเฉพาะ ตลอดจนสอดคล้องต่อความต้องการของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุเป็นสำคัญ

3) ผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุที่เน้นการมีส่วนร่วม สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้เชิงบวก เช่น การให้กำลังใจทางการเรียนรู้ มีความเข้าใจต่อลักษณะของผู้เรียนที่เป็นผู้สูงอายุ ตลอดจนสร้างโอกาสเพื่อดึงประสบการณ์เดิมกับทักษะพิเศษบางประการของผู้เรียนที่เป็นผู้สูงอายุ เพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางหรือประสบการณ์ชีวิตที่มีของผู้เรียนสูงวัย

11. ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างคน

ในช่่วงวัยต่าง ๆ เป็นพหุวัย ในลักษณะการรวมกลุ่มสังคม เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ระหว่างช่่วงวัย เพื่อส่งเสริมให้คนทุกช่่วงวัยที่อยู่ร่วมกันได้มีการปรับตัว สร้างคุณค่าและความหมายของการอยู่ร่วมกันของคนทุกวัยได้

12. ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเรียนรู้ที่จะดูแลตนเองในทุกมิติ โดย

ควรจะมีนโยบายเพื่อส่งเสริมการดูแลตนเอง ตั้งแต่วัยผู้ใหญ่ตอนปลาย (50 - 59 ปี) เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุและลดการพึ่งพาผู้อื่นให้น้อยลงได้ในระยะยาว

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.อำนาจ วิชยานุวัติ

ดร.อุษณีย์ ธโนศวรรย์

ดร.ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์

นายสำเนา เนื้อทอง

เลขาธิการสภาการศึกษา

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ประธานคณะทำงานจัดทำแนวทางและ

ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษา

สำหรับผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วม

ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษา

และพัฒนการเรียนรู้

คณะผู้วิจัย

รศ.ดร.ชนกนารถ บุญวัฒนะกุล

ดร.สฤติดาพร คำสด

ดร.จินตนา ปรัสพันธ์

ผู้อำนวยการสำนักการศึกษาต่อเนื่อง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อาจารย์สาขาวิชาอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนา

ทรัพยากรมนุษย์ภาควิชาอาชีวศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายพัฒนา

สื่อและเทคโนโลยีการฝึกอบรม

สำนักการศึกษาต่อเนื่อง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

บรรณาธิการและเรียบเรียง

นางสาวกรกมล จึงสำราญ
นางสาวสุชาดา กลางสอน

นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติกร

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางประวีณา อัสโย
นางสาวกรกมล จึงสำราญ
นางสาวอุบล ตริรัตน์วิชา
นางสาวนริศรา ใจคง
นางสาวสุชาดา กลางสอน
นางสาวภควดี เกิดบัณฑิต
นางสาวสิริวิมล เวทสรากุล

ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา
นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติกร
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติกร
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติกร
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติกร
นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติกร

ออกแบบหนังสือและประสานการจัดพิมพ์

นางสาวสุชาดา กลางสอน

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติกร

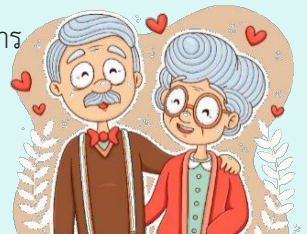
รูปภาพประกอบ

www.flaticon.com

www.freepik.com

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
โทรศัพท์ 0 2668 7123
โทรสาร 0 2243 1129
Website: www.onec.go.th

สภากาารจัดการศึกษาผู้สูงอายุ
ในประเทศไทย
ฉบับย่อ

รวมเอกสารวิชาการ
สำนักมาตรฐานการศึกษาและ
พัฒนาการเรียนรู้

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ
โทรศัพท์ 0 2668 7123 ต่อ 2513, 2525
โทรสาร 0 2243 1129
Website : www.onec.go.th